

Gevorderd

T

In 't centrum van de stad heerst de gewone ochtenddrukte. Af en aan golft en druist het drukke verkeer, mensen snellen elkaar voorbij zonder enige interesse, allen vervult van eigen belangen. Ieder voor zich heeft een doel dat bereikt moet worden, nu of straks misschien. De tijd speelt een machtige rol in deze wereld, ze jaagt voort, voort...

Voor opa Brinkman is het echter of de tijd plotseling stil is blijven staan. Eens was hij ook zo'n energiek man, die 's morgens vroeg zich naar z'n werk begaf, die met hart en ziel werkte voor vrouw en kinderen. Hij is langzaam uit het volle leven gezet; heeft zich teruggetrokken in een kleine straat om te teren op z'n laatste reserves. Het was lang nog mooi geweest, mooi en goed, dat mocht hij gerust zeggen..... nu was dat afgelopen, uit!

In de stille eenvoudige kamer van het kleine huisje, klopt het leven niet meer als voorheen, daar is de dood geweest, haastig, als volbracht hij een vergeten opdracht... Toen verstarde er iets in opa's denken, de tijd stond stil.

De oude man zit bij de vierkante tafel en eet. Traag kauwt z'n mummelige mond de dunne sneetjes brood, turen z'n troebele waterige ogen, droevig berustend het raam uit. Ze willen die lege stoel tegenover hem niet zien, de lege stoel, die hem zoveel te vertellen heeft. Drie weken moeten er reeds voorbij zijn na die vreselijke dag, toen een beroerte een einde maakte aan een werkzaam leven. Handen die nog vele nuttige dingen breidden, lagen opeens stil en een mond die nog dagelijks hartelijke woorden sprak werd voorgoed gesloten...

Opa Brinkman kan het maar niet verwerken, het lijkt of hij zelf nu ook met de dag meer vervalt. Z'n handen beven als ze de brokken naar z'n mond brengen, als ze wat later de Bijbel van het boekenplankje tillen. Met onhandige dikke vingers bladert Opa in het dikke Boek, op het kalenderblaadje stond iets uit het Joh. evangelie. Als hij het gevonden heeft, leest hij met prevelende lippen, de mooie woorden; sommige teksten zelfs twee keer, opa heeft de tijd. „Uw hart worde niet ontroerd, gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij, in het huis Mijns vaders zijn vele woningen...”

Vele woningen, hapert zijn stem, z'n gedachten dwalen weg, peinzen over Japie, z'n overleden vrouw en de vele woningen hierboven. Opa's handen vouwen zich langzaam en vanzelfsprekend tot gebed... Het is zeer stil in het kleine huisje, zo dicht bij het drukke centrum van de grote stad.

De kinderen beweren dat opa kinds wordt, dat hij heimwee heeft naar zijn vrouw. Opa's leven is dan ook wel radicaal veranderd, al probeert hij angstvallig alles in z'n gewone doen te laten. Die lege stoel blijft leeg en die angstige stilte onvervuld.

Opa vult een pijpje met een beetje gruistabak, dan dreunt hij zuigend wat af en aan. Een stevige greep aan de deurknop breekt de stilte stuk; een brief glijdt in het portaal en een stem met sonore diepte erin, vertelt dat „de post” er is. Opa sukelt naar voren en raapt de brief van de ruige deurmat. Wat zal het zijn? Opa ontvangt zelden

brieven, de bril moet bij het lezen te pas komen.

„Bureau van volkshuisvesting,” leest opa moeilijk, 't is een gedrukte brief. Opa's belangstelling zakt, geen postzegel erop en dan gedrukt, hij komt zeker van een vereniging. Z'n hoofd staat niet naar die dingen tegenwoordig, lusteloos gooit hij het papier op tafel neer. Waarom zal hij zich met zoveel geleerdheid vermoeien. Als straks Coba komt, dan moet zij hem maar es lezen, Coba, z'n kleindochter, komt het huisje een beetje beredderen, 't bed opmaken en zo meer, ze zal zo wel komen. Ze kwam al toen z'n vrouw nog leefde, dat was mooi van 't meisje, want ze konden haar er niet voor betalen en wat een lonen verdienden die schepsels tegenwoordig niet!

Opa haalt de gewichten op van de oude hangklok, kwart over negenen, wijzen de zwarte pijltjes. Een jonge vlugge stap komt het achterhuis binnen.

„Morge opa!” zegt een frisse stem.

„Goeiemorgen Coba,” antwoordt opa, blij dat hij eens praten kan, „ben je daar weer kind?”

„Daar ben ik weer,” zegt Coba opgewekt, „we zullen maar gauw beginnen.”

Coba heeft met de oude man te doen, nu hij alleen is, haar hart is met deernis gevuld, ze zou opa goed willen doen en voor hem zorgen. Ze is verloofd en wil graag trouwen, bij opa in een goed voor hem zijn, goed. Bij die gedachten denkt ze heus niet alleen aan zichzelf... kan zij dat tegen opa zeggen?

Misschien later eens, ze heeft er nu de moed niet toe.

„Coba, jij moet die brief maar es lezen kind, die heeft de post daarnet in de gang gegooid, hier, daar heb je 'em,” zegt opa en hij reikt haar het gele couvert aan. Coba kan zonder bril al wel zien vanwaar hij komt, een vlammen rood vliegt naar haar kaken. Wie kent tegenwoordig in de stad, het bureau voor volkshuisvesting niet; daar zou je het hebben. Geagiteerd vouwt ze het papier open, haar lippen bewegen tijdens het lezen.

...daar u thans geheel alleen een huis bewoont en dit gezien de ernstige woningnood niet bestendig kan blijven, verzoeken wij u dringend inwonning toe te staan, of zelf elders.....

Opa heeft zelf niet de minste belangstelling voor de inhoud van de brief.

„Is het wat voor jou?” informeert hij vragend aan het meisje.

Coba, die niet weet, dat opa de brief niet gelezen heeft, bloost: „Graag,” zegt ze verrast, vindt u het goed, mag het?”

„Och, opa is al zo oud, ik snap die dingen toch allemaal niet en als 't jou nou plezier doet, ga je gang kind.”

„Ik durfde het nooit te vragen opa, maar ik zal goed voor u zorgen, als het nu toch moet, hè, kan u beter mij nemen, Jan en ik willen al zo lang trouwen, fijn dat het nu kan,” redeneert Coba enthousiast.

Trouwen? Nu is het opa's beurt om verwonderd

te kijken. „Staat dat in die brief beschreven? Dat had je opa toch wel kunnen zeggen! Jij trouwt maar hoor, opa zal zich dan wel redden, die maakt zo'n vuile boel niet meer.”

Nu moet Coba opens lachen. Wat een zotte situatie, opa heeft de brief niet eens gelezen, ze begrijpen elkaar helemaal verkeerd: „Wil opa luisteren, dan zal zij de brief eerst eens uitleggen”.

En dan vertelt Coba eenvoudig hoe de vork in de steel zit, wat men van opa verlangt, dat is dus: Of vreemde mensen in huis of Coba, of opa bij anderen in...

Op luistert, z'n hersens werken traag. Prettig dat Coba zoveel te vertellen heeft, hij mag haar graag horen babbelen, van woningnood weet hij niets, ernstig schudt hij z'n grijze hoofd, in de Bijbel stond iets van vele woningen. Die tegenwoordige jongelui, hij begrijpt er niets van.

„Wil u het niet?” zegt Coba teleurgesteld, ik zorg toch goed voor u en deze kamer blijft zoals hij is, als wij dan maar achter mogen wonen en boven slapen...”

„Boven slapen? Ik denk er niet aan, al m'n levensdagen sliep ik in de bedstee en dat blijft zo!” zegt opa verontwaardigd.

Coba geeft het op. De oude man wil of kan niet begrijpen. Vader moet maar es praten met hem, ze gaat stilletjes aan het werk. Maar haar gedachten zijn elders. Hoe zal ze ooit nog es kunnen trouwen. Ze is de oudste uit een groot gezin, daar is geen plaats voor inwoning en Jan komt van buiten de stad, die heeft heel geen familie in de buurt en die verlangt juist zo erg naar een eigen huis. Nergens plaats voor een jong gezin om te beginnen, zo lijkt het. Opa's huisje dat is de enige oplossing, toen opoe nog leefde dacht je er niet aan, je wou die ouwetjes immers zo lang mogelijk in eigen doen laten.

Coba is stil, opa vindt dat vreemd. Hij kijkt haar soms onderzoekend aan. Z'n hersens piekeren traag, wat was dat toch met die brief en iets van trouwen en boven slapen en ze lachte zo... Hij zoekt z'n stalen bril op, hij wil lezen, hij wil weten. 't Is of in z'n nevelig brein, plotseling een helderheid komt. 't Gemis aan piëteit van die vreemden, die reeds zo snel inbreuk willen plegen in z'n leven, hindert hem niet zo hevig, als het verzoek van Coba, dat hij nu begrijpt. Hij wordt driftig, wint zich op, maakt heel lelijke gevolgtrekkingen. Kwam ze daarom al die tijd helpen, loerde ze op zijn huisje, ha! Nou had ie ze toch dòòr, je moet het van je familie maar hebben. Hij zou het haar es goed aan het verstand brengen, hoe hij er over dacht, opa was nog niet dood!

„Coba!” snerpt plotseling zijn stem nijdig en bevelend.

Coba snelt toe: „Wat is 't?” vraagt ze onsteld. „Je hebt hem gelezen hè?” grijnst de oude man, de brief voor haar ogen draaiend.

Het meisje knikt en fluistert „ja”. „Nou, daar gaat ie dan, dat is mijn antwoord, heb je 't gezien?”

De brief wordt aan fijne snippers gescheurd, opa lacht, grijnslacht bitter.

„En nou m'n deur uit jij, en gauw ook,” com-mandeert hij hard.

Coba rilt van angst, zo heeft ze opa nog nooit

gezien. Is de oude man gek geworden. Moet ze nou ook kwaad worden en zeggen dat ze nu nooit meer komt werken? Dat opa zo lelijk kon doen, ze is bang van hem.

„Waarom zeg je nou niks?” zanikt de oude man treiterend.

Coba staat echter al klaar om te vertrekken, ze kijkt nog even schichtig om, trekt de deur hard achter zich dicht.

Wie zei ook weer dat opa kinds werd? Nee, nee, opa is niet kinds; misschien tijdelijk wat gedeprimeerd geweest, maar nu weer dezelfde ouwe driftkop van vroeger.

Een krasse baas, die heus zelf nog wel wist wat ie wou.

Coba denkt met ontzag en vrees aan hem...

Als opa echter weer alleen is, zakt hij spoedig in z'n oude doen. Hij gaat zorgen voor z'n mid-dagmaal, eerst een paar aardappelen schillen en een komkommertje schoonmaken. Hij is een mooi poosje bezig met voor zichzelf te zorgen, in dit werken vindt hij een zekere voldoening. Alleen als hij wat later voor het eten zit, heeft hij helemaal geen trek. Telkens is dat zo, nu mist hij Japie, z'n vrouw, kort tevoren deden ze alles nog samen, niemand reikt hem nu meer een schepje jus, niemand vertelt meer, dat het eten lekker is, niemand moedigt hem meer aan, om nòg een beetje te nemen.

De eenzaamheid weegt zwaar, de stilte drukt, in z'n binnenste leeft een vaag berouw over z'n drift en z'n lelijke woorden tegen het jonge kind van z'n zoon. Wat zou Japie daar wel van gezegd hebben, ze mocht het meisje zo graag.

„Japie, Japie...” de oude man snikt als een kind, hij voelt zich zielsbedroefd. Dat het eten toch maar geen enkele keer meer smaken wou, kon hij dan toch niet beter bij een van de kinderen...?

Mismoedig schudt hij z'n grijze hoofd, veel drukte is hij immers lang ontwend. Acht en veertig jaar heeft hij er met Japie opzitten, acht en veertig jaar lief en leed, ach! In het verre, verre verleden lag het begin, Japie was toen een meisje net als Coba nu, jong, vrolijk, vol verwachting. Al die jaren heeft God hem haar gelaten, toen zette Hij er een streep achter... Toen was 't uit!

Op Brinkman zucht, het eten staat achteruit geschoven, hij heeft heimwee, hartzeer.

Gunt hij dan Japie de eeuwige rust niet en het zijn in het huis des Vaders met de vele woningen? Is dat wel goed van hem?

Deemoedig en klein buigt hij z'n hoofd, hij peinst over de onvergankelijke dingen. Hij zou willen sterven om voor eeuwig verenigd te worden met Japie in de Eeuwige Heerlijkheid. Op Gods tijd zal dit ook eenmaal gebeuren... 't Is of de Almachtige zelf reeds aan de wortels wrikt...

Hoe klein en nietig lijkt dan alle aardse bezit.

„Coba moet het huisje maar hebben,” mompelt de oude man zwak, wat zal hij nog begeren; nog een kleine tijd misschien is het hem vergund te leven en dan zal God hem opnemen in het Huis met de vele woningen...

God heeft z'n Japie gevorderd, het beste dat hij had. Nu komen de mensen om z'n huis, opa wordt er niet minder om. Uit groot verlies wordt vaak rijke winst geboren, winst voor de eeuwigheid!